

2016

**Institut für Slavische Philologie
an der Ludwig-Maximilians-Universität München (LMU)**

Ukrainische Sprache, Literatur und Kultur sind am Institut für Slavische Philologie der LMU seit langem in Forschung und Lehre verankert. Das Institut wirkt durch Kooperationen mit anderen Universitäten bzw. Slavisten in Deutschland und im Ausland sowie mit Ukraine-Netzwerken. Um dies gezielt zu erweitern und die Ukrainistik in Deutschland, der Ukraine und anderswo zu fördern, bieten seine Internetkonferenzen ein geeignetes Forum.

Internet: www.slavistik.uni-muenchen.de

**forumNET.Ukraine – Netzwerk für
Information, Koordination und Ukrainestudien**

Mit seiner Internetplattform und einem gesonderten Verteiler informiert das forumNET.Ukraine aktuell und gezielt über Themen der deutsch-ukrainischen Beziehungen. Es führt außerdem und vorwiegend in Kooperation mit Anderen Veranstaltungen durch, berät, begleitet und initiiert neue Vorhaben. Durch seine Aktivitäten und die engen Verbindungen zu Interessierten und Nutzern wird das vom Arbeitsforum Ukraine e.V. getragene Netzwerk konkret.

Internet: www.forumnetukraine.org

46,30 €
ISBN: 978-3-95925-059-7
ISBN (eBook): 978-3-95925-060-3

Dialog der Sprachen – Dialog der Kulturen ■ Діалог мов – діалог культур. Україна і світ

VII. Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik

Dialog der Sprachen – Dialog der Kulturen.

Die Ukraine aus globaler Sicht

München 27.–30. Oktober 2016

Діалог мов – діалог культур. Україна і світ

VII Міжнародна наукова Інтернет –
конференція з україністики

readbox unipress · Open Publishing LMU

VII. Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik

**Dialog der Sprachen – Dialog der Kulturen.
Die Ukraine aus globaler Sicht**

**Діалог мов – діалог культур.
Україна і світ**

VII Міжнародна наукова Інтернет-конференція з україністики

München
27. Oktober – 30. Oktober 2016

readbox unipress
Open Publishing LMU

2017

INHALT

Vorwort	24
SPRACHE	
Blyznjuk Oleksandr Die Werke Taras Ševčenkos in englischen und deutschen Übersetzungen	26
Kobčenko Natalja Periodisierung der Erforschung syntaktischer Beziehungen	32
Kostusjak Natalija Valenz-Asymmetrie in den Grenzen prädikativer Syntaxeme	37
Ljubavs'ka Julija Das Konzept <i>Gewinn</i> in den Grenzen der Konzeptosphäre <i>Business</i> (am Material aus der sowjetischen und heutigen ukrainischen Publizistik)	48
Marynenko Iryna Sprachkulturelle Besonderheiten des Humors in Odessa	57
Mežov Oleksandr Zweikomponentige Derivationen von Paradigmen einfacher Sätze in der heutigen ukrainischen Sprache	67
Myslyva-Bun'ko Ivanna Dynamik von Lexemen mit dem Wortstamm <i>art-</i> in der heutigen ukrainischen Sprache	75
Monachova Tetjana Izdryk-Nesterovyč "Summa": Suche nach einem neuen Multimedia-Genre	80
Moskalenko Lilija Russinisch-ukrainisch-russische Kontroversen: linguale und extralinguale Faktoren	86
Moštah Jevhenija Metaphorisierung neuen Wissens über die Welt in einer afrikanischen Traveloge in Anna Jaremenkos "Briefe vom Äquator"	96

Omel'čuk Julija	103
Fakenews in den ukrainisch- und englischsprachigen Medien	
Pustovalova Vira	110
Phraseologie der Essayistik bei Jurij Andruchovyč: Pragmatik der Transformation	
Romanjuk Svitlana, Sanevs'ka Marta	117
Die mit den Herrschenden Unzufriedenen: Slogans und Losungen der Revolution der Würde in der Ukraine vs Protestcodes in Polen	
Sadova Larysa	126
Spezifik femininer Substantivierung in orthodoxen Kirchendokumenten Wolhyniens im 19. Jahrhundert	
Serebrjans'ka Iryna	133
Das Diplom – Wissensgarantie oder sekundäre Angelegenheit: zur Verwendung des Begriffs am Beispiel der Sprache einer studentischen Internetzeitschrift	
Syvokozova Viktorija	138
Lexikografische Vorstellung der lexikalischen Semantik registrierter Einheiten im Wörterbuch der ukrainischen Sprache in 20 Bänden	
Syvokozova Tetjana	145
Semantische Zeitfolge der unbestimmten Dauer in den Denkmälern des ostpolessischen Dialekts im 17. bis 18. Jahrhundert	
Tryfonov Roman	153
Das Wort in der subjektiven Wahrnehmung Iryna Žylenkos	
Ukrajinec' Ljudmyla	161
Semantisch-pragmatische Transformationen des Vokals [u] im ukrainischen poetischen Diskurs des 20. bis 21. Jahrhunderts	
Cholod'on Olena	171
Das Verb als Instrument der Wiedergabe von Weltanschauung und Mentalität bei Dialektsprechern Ostpolessiens	

Štandenko Uljana	178
Das Funktionieren sakraler Konstruktionen in der altukrainischen Sprache des 17. Anfang 18. Jahrhunderts (Material der “Akten des Feldgerichts Poltava von 1668 bis 1740”)	
Jastrems’ka Tetjana	183
Dynamik der Wortnests mit der Höhenbezeichnung <i>-eepx-</i>	
L I T E R A T U R	
Az’omov Viktor	191
Buße bei der Abkehr von nationalen Vorsichtsmaßnahmen oder ‘ewiges Thema’ einer Tragödie verratener Gefühle? Analyse des Poems “Kateryna” Taras Ševčenkos (Methodologie ‘DASE’)	
Antonovyč Svitlana	205
Ukrainer in der Ukraine und außerhalb: ‘ohne Land’ unter ein Gesetz fallen	
Astaf’jev Oleksandr	211
Ukrainische Literaturwissenschaft im Ausland	
Bilyk Halyna	225
Frontales Schaffen von Borys Humenjuk: künstlerisch-ästhetische Koordinaten	
Borodica Svitlana	237
Problem der nationalen Selbstidentifikation des Helden im Romanepos “Ost” von Ulas Samčuk	
Budnyj Vasyl’	244
Ukrainische Moderne in der literarisch-kritischen Optik Ivan Franko: stilistische Typologie, Chronologie und Poetik	
Buzov Anton	253
Die existentielle Dimension in der Novellistik Vitalij Benders in der Nachkriegszeit	
Vasylenko Vadym	260
Totalitarismus und Generationen: der Roman “Hetsyman-Garten” von Ivan Bahrjanyj und die Erzählung “Rotunde der Mörder” von Todos’ Os’mačka	

- Vertij Oleksij** 269
Fundamentale Grundlagen, Zeichen und Begrifflichkeit der ukrainischen Literaturwissenschaft in der Emigration
- Vertij Oleksij** 280
Wie Tamara Hundorova und ihre Gleichgesinnten den Präsidenten verdummen (Zur Angelegenheit “Offener Brief zum Schutz der Ehre von Hryhorij Hrabovyč, und für eine Reform der Nationalen Taras Ševčenko-Prämie der Ukraine”)
- Hurduz Andrij** 288
Strukturelle Dominanz der Mythopoetik im Roman von Alla Rohaško “Herbstliches Rondo einer Mondnacht”
- Hurduz Kateryna** 295
Der Romandiskurs gegen den Krieg bei Erich-Maria Remarque und Oles’ Hončar
- Dančyšyn Nazar** 306
Die Poesie von Ihor Kalyneč’, Hryhorij Čubaj und Roman Kudlyk als kreative Opposition zu den Grundlagen des sozialistischen Realismus
- Demčenko Alla** 315
Nationale mystische Welt in der Sammlung “Das Leben Marias” von Serhij Žadan
- Dubrovs’kyj Roman** 321
In zwei Welten: die bürgerliche Lyrik bei Halyna Hordasevyč in der Periode der ‘Stagnation’
- Koval’čuk Halyna** 330
Der Melpomene-Rundtanz im Angesicht des Todes: Natalja Kuzjakina im Solovec’kyj-Theater in den Jahren 1923–1937
- Kolesnyk Hanna** 339
Das Haus als sakrales Zentrum im Roman “Der auf die Kreuzigung wartet” von Henry Lion Oldi
- Korivčak Ljudmyla** 347
Gleichklang der Lyrik M. Černjavs’kyjs mit der Philosophie Artur Schopenhauers, Friedrich Nietzsches

Korotjejeva Viktorija	354
Mythologem des Gartens in der Lyrik von Arsenij Tarkovs'kyj und Vasyl' Stus	
Krochmal'nyj Roman	363
Kohärenz der künstlerischen Figur – Ausdruck nationaler Identität im ukrainischen poetischen Text	
Lavrynovyč Lilija	373
“... wo das Wunder der Zeit herrscht”: ukrainische Lyrik zu Beginn des 21. Jahrhunderts unter dem Aspekt der Kategorie Temporalität	
Lens'ka Svitlana	384
Die Generation der “erschossenen Wiedergeburt” im Diskurs der Emigration: das künstlerische Schicksal von Anatol' Haks	
Malynovs'kyj Artur	393
Die Erzählung “Der Künstler” im Licht der Ševčenko- Vision des Petersburger Textes	
Marynenko Jurij	403
Die Ukrainistik Jurij Bojko-Blochins: Prioritäten der Rezeption	
Myronjuk Valentyna	414
Archetypische Figuren im Werk der Schriftsteller der “Pokuts'ka Trijka”	
Nabytovyč Ihor	424
Ethnopsychologie der Ukrainer in der literaturkritischen Rezeption von Darija Vikons'ka	
Nahornyj Jaroslav	432
Die literaturwissenschaftlichen Ideen bei Pavlo Bohac'kyj	
Pidopryhora Svitlana	447
Künstlerisches Experiment in der Literatur: zur Begriffsdefinition	
Prosalova Vira	453
Pavlo Bohac'kyj – Mykola Chvylyjovyj: Dialog der Autoren und der Texte	

- Rajbedjuk Halyna** 461
Nationszentristische Dominanten der literaturwissenschaftlichen Studien Jurij Šerechs
- Russova Vladlena** 472
Ukrainisch-griechische Forschungen von Arkas
- Sajenko Valentyna, Hušča Pavlo** 478
Das “Hollywood am Ufer des Schwarzen Meeres” im Leben und Werk Geo Škurupijs
- Svitlyc’ka Oksana** 491
Zum Problem der Intermedialität in der Prosa
Nina Bičujas
- Tkačuk Ruslan** 496
Das Werk des Metropoliten Veljamyn Ruts’kyj “Examen obrony to iest odpis na script, oborona verificatij nazwany, w ktorym się zgromadzenie wilenskie zejścia ducha iustificuie, że nie popadło w sowitą winę, sobie zadana” im Kontext der Kirchenkrise in der Ukraine
- Tračuk Tetjana** 506
Farbenreiche Perspektiven des künstlerischen Schaffens: Grenzen der Verwendung und der Modifikation durch den Autor (am Material der Novelle “Die Nymphe” von Ivan Franko)
- Firman Ol’ha** 511
Selbstreflexion als Instrument nationaler Identität im Poem “Ohne Wurzel. Biographie einer Zeitzeugin” von Natalena Koroleva
- Cepkalo Tetjana** 516
Die Interpretation des Mythologems des Mondes in der Poesie V. Holoborod’kos
- Čopyk Rostyslav** 524
Reflexion über die Diskurskultur bei der Aushändigung der Nationalen T.H. Ševčenko-Prämie 2016 an Hryhorij Hrabovyč
- Švec’ Alla** 536
“Aus der Markierung der Vergangenheit sich am Wahren, einer lebendigen Figur erfreuen...” (das Bild der Erinnerung bei Natalija Kobryns’ka in den Memoiren ihrer Zeitgenossen)

Jablons'ka Natalija	549
Besonderheiten in Genre und Stil der Prosa Volodymyr Danylenkos im Kontext der Prosaschule Kyjiv-Žytomyr	
Jankov'ska Žanna	557
Die Figur des Erzählers in der ukrainischen Kurzprosa der Epoche der Romantik	
BILDUNG UND KULTUR	
Bojko Halyna	567
Ukrainischlernen als Zweitsprache bei Kindern im Vorschulalter in einem französischsprachigen Milieu	
Viničenko Bohdan	576
Besonderheiten der Rezeption indischer Philosophie in der Ukraine in der zweiten Hälfte des 19. bis zur ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts	
Kataoka Hiroši	585
Vergleich zwischen der ukrainischen und japanischen Folklore beim Muster 'Leben und Tod'.	
Ostapčuk Tetjana	589
Die Repräsentation von Čornobyl' im amerikanischen Spielkino	
Porchun Tetjana	600
Die Verbreitung von Hippy-Fetisch unter Jugendlichen in der URSR und die offizielle Reaktion	
Pryščenko Svitlana	609
Rot in der Reklame: semiotische Transformationen visueller Muster	
Čerems'kyj Kostjantyn	618
Aktuelle Methoden der Erneuerung bei der Rezeption des epischen Erbes durch die ukrainische Gesellschaft	
Ščehel's'kyj Valerij	629
Spielpraxis bei den Podolen gemäß Kalender und Brauch: das Problem von Widerstand, Überleben und Wiedergeburt	

GRUNDLAGEN DER UKRAINISCHEN NATIONALEN IDENTITÄT

- Bedlins'kyj Oleksij, Bedlins'kyj Volodymyr** 640
Die funktionale Rolle der entlehnten und nichtnormativen Lexik: der psychologische Aspekt
- Boženko Anastasija** 649
Herausbildung einer städtischen Identität der Bevölkerung in Charkiv in der zweiten Hälfte des 19. bis zu Beginn des 20. Jahrhunderts
- Bryžyc'ka Svitlana** 656
Taras Ševčenko und die Entwicklung einer nationalen Identität bei Ukrainern (zweites Viertel des 19. Jahrhunderts bis Mitte der 1920er Jahre)
- Horišna Halyna** 667
Der suggestive Charakter der Poesie der Revolution der Würde
- Korž-Usenko Larysa** 680
Contra spem spero: Selbstverwirklichung ukrainischer Frauen in Forschung und Lehre
- Kretov Pavlo, Kretova Olena** 691
Medienkurs der Herrschenden und nationale Identität: symbolische Dimension eines neueren Mythos der Ukraine
- Kuz'menko Oksana** 701
Erfahrung dramatischer Existenz im poetischen Werk ukrainischer Ostarbeiter (das Folklorekonzept 'Unfreiheit')
- Lukjanenko Oleksandr** 715
Heiße Unterstützung des Kalten Krieges: Karikaturen aus Bildung und Politik in der Epoche der Destalinisierung (1953–1964)
- Nabok Maryna** 727
Ethnoästhetik des Heldenhaften im ukrainischen Volksglauben und mündlich überlieferte Volksdichtung der Völker der Welt

Tychovs'ka Oksana	736
Die ethnopsychologische Basis kosmogener Mythen über die Entstehung der Welt aus dem Ei	
Tuluzakova Ol'ha	745
Aktualisierung der Lexik als Bekundung der nationalen Identität eines Ukrainers	
Trač Nadija	752
Krieg der Augenzeugen: Diskurs des russisch-ukrainischen Konflikts in der aktuellen ukrainischen Prosa	
Šestopalova Tetjana	768
Ausmerzung und Einpflanzung als Herausforderung und Faktor nationaler Identität (die kritische Methode Ju. Lavrinenkos)	
Jakubovs'ka-Kravčuk Katažyna	782
Zwischen Literatur und Journalistik – das Thema des Majdan	
A N H A N G	791
T E I L N E H M E R D E R K O N F E R E N Z	807

З М І С Т

Передмова	24
М О В А	
Близнюк Олександр Твори Тараса Шевченка в англомовних та німецькомовних перекладах	26
Кобченко Наталя Періодизація вивчення синтаксичних зв'язків	32
Костусяк Наталія Валентна асиметрія в межах предикатних синтаксем	37
Любавська Юлія Концепт <i>Прибуток</i> у межах концептосфери <i>Бізнес</i> (на матеріалі радянської і сучасної української публіцистики)	48
Мариненко Ірина Лінгвокультурні особливості одеського гумору	57
Межов Олександр Двокомпонентні дериваційні парадигми простих речень у сучасній українській мові	67
Мислива-Бунько Іванна Динаміка лексем з основою <i>арт-</i> у сучасній українській мові	75
Монахова Тетяна Іздрік-Нестерович “Summa”: пошук нового мультимедійного жанру	80
Москаленко Лілія Русинсько-українсько-російські контрверзи: лінгвальні і позалінгвальні чинники	86
Моштаг Євгенія Метафоризація нових знань про світ в африканському тревелозі Анни Яременко “Листи з Екватора”	96

- Омельчук Юлія** 103
Фейкові новини в україно- та англomовному медіапросторі
- Пустовалова Віра** 110
Фразеологія есеїстики Юрія Андруховича: прагматика трансформацій
- Романюк Світлана, Саневська Марта** 117
Невдоволені владою: слогани і гасла Революції Гідності в Україні vs протести код у Польщі
- Садова Лариса** 126
Специфіка жіночих іменувань у православних церковних документах Волині XIX ст.
- Серебрянська Ірина** 133
Диплом – гарантія знань чи справа вторинна: реалізація поняття в мові студентського інтернет-журналу
- Сивокозова Вікторія** 138
Лексикографічне представлення лексичної семантики реєстрових одиниць у словнику української мови в 20-ти томах
- Сивокозова Тетяна** 145
Семантика часової наступності неозначеної тривалості у пам'ятках східнополіського говору XVII–XVIII cc.
- Трифонов Роман** 153
Слово в суб'єктивному сприйнятті Ірини Жиленко
- Українець Людмила** 161
Семантико-прагматичні трансформації голосного [y] в українському поетичному дискурсі XX–XXI cc.
- Холодзон Олена** 171
Дієслівна лексика як засіб відтворення світогляду й ментальності діалектоносіїв Східного Полісся
- Штанденко Уляна** 178
Функціонування сакральних конструкцій в староукраїнській мові кінця XVII – початку XVIII cc. (за матеріалами “Актів полтавського полкового суду 1668–1740 pp.”)

Ястремська Тетяна	183
Динаміка словотвірного гнізда з вершиною <i>-верх-</i>	
ЛІТЕРАТУРА	
Азьомов Віктор	191
Спокута відпадиння від національних оберегів чи ‘вічна тема’ трагедії зраджених почуттів? Аналіз поеми Тараса Шевченка “Катерина” в методології ДАСЕ	
Антонович Світлана	205
Українці в Україні та поза її межами: під знаком ‘безґрунтів’я	
Астаф’єв Олександр	211
Українське літературознавство в зарубіжному світі	
Білик Галина	225
Фронтowa творчість Бориса Гуменюка: художньо-естетичні координати	
Бородица Світлана	237
Проблема національної самоідентифікації героя в романі-епопеї “Ost” Уласа Самчука	
Будний Василь	244
Український модерн у літературно-критичній оптиці Івана Франка: стильова типологія, хронологія й поетика	
Бузов Антон	253
Екзистенційний вимір новелістики Віталія Бендера повоєнної доби	
Василенко Вадим	260
Тоталітаризм і генерації: роман “Сад Гетсиманський” Івана Багряного та повість “Ротонда Душогубців” Тодося Осьмачки	
Вергій Олексій	269
Основоположні підстави, ознаки та поняття українського еміграційного літературознавства	

Вертій Олексій	280
Як Тамара Гундорова та її однодумці обдурюють Президента (З приводу “Відкритого листа на захист честі Григорія Грабовича і за реформування Національної премії України ім. Т. Шевченка”)	
Гурдуз Андрій	288
Структурна домінанта міфопоетики роману Алли Рогашко “Осіннє рондо місячної ночі”	
Гурдуз Катерина	295
Антивоєнний романний дискурс Е.М. Ремарка й О. Гончара	
Данчишин Назар	306
Поезія Ігоря Калинця, Григорія Чубая та романа Кудлика як творча опозиція до засад соцреалізму	
Демченко Алла	315
Національний міфосвіт збірки Сергія Жадана “Життя Марії”	
Дубровський Роман	321
У двох світах: громадянська лірика Галини Гордасевич періоду ‘застою’	
Ковальчук Галина	330
Танок Мельпомени перед обличчям смерті: Наталя Кузякіна про Соловецький театр 1923–1937 років	
Колесник Ганна	339
Дім як сакральний центр у романі Г.Л. Олді “Той, що чекає на перехресті”	
Корівчак Людмила	347
Суголосність лірики М. Чернявського з філософією А. Шопенгауера, Ф. Ніцше	
Коротєєва Вікторія	354
Міфологема саду в ліриці Арсенія Тарковського та Василя Стуса	
Крохмальний Роман	363
Когерентність художнього образу – виразник національної ідентичності в українському поетичному тексті	

- Лавринович Лілія** 373
 “...де діється чудо часу”: українська лірика початку
 ХХІ ст. в аспекті категорії темпоральності
- Ленська Світлана** 384
 Генерація “Розстріляного Відродження”
 в еміграційному дискурсі: творча доля Анатолія Гака
- Малиновський Артур** 393
 Повість “Художник” у світлі Шевченкової візії
 петербурзького тексту
- Мариненко Юрій** 403
 Україністика Юрія Бойка-Блохіна: пріоритети
 рецепції
- Миронок Валентина** 414
 Архетипні образи у творчості письменників
 “Покутської трійці”
- Набитович Ігор** 424
 Етнопсихологія українців у літературно-критичній
 рецепції Дарії Віконської
- Нагорний Ярослав** 432
 Літературознавчі ідеї Павла Богацького
- Підопригора Світлана** 447
 Художній експеримент в літературі: до дефініції
 поняття
- Просалова Віра** 453
 Павло Богацький – Микола Хвильовий:
 діалог авторів і текстів
- Райбедюк Галина** 461
 Націєцентричні доміанти літературознавчих студій
 Юрія Шереха
- Руссова Владлена** 472
 Українсько-грецькі студії Аркасів
- Саєнко Валентина, Гуша Павло** 478
 “Голлівуд на березі Чорного моря” в житті
 і творчості Гео Шкурупія

Світлицька Оксана	491
Проблема інтермедіальності у прозі Ніни Бічуї	
Ткачук Руслан	496
Твір митрополита Велямина Рутського “Examen Oborony to iest odpis na script, oborona werificatij nazwany, w ktorym się zgromadzenie wilenskie zejścia ducha iustificiue, że nie popadło w sowitą winę, sobie zadana” в контексті церковної кризи в Україні	
Трачук Тетяна	506
Барвописні перспективи художнього твору: межі узусу та авторської модифікації (на матеріалі новели Івана Франка “Мавка”)	
Фірман Ольга	511
Саморефлексія як засіб національного самоозначення в повісті “Без коріння. Життєпис сучасниці” Наталени Королевої	
Цепкало Тетяна	516
Інтерпретація міфологеми місяця в поезії В. Голобородька	
Чопик Ростислав	524
Міркування з приводу дискусії довкола висунення Григорія Грабовича на здобуття Національної премії ім. Т.Г. Шевченка 2016 року	
Швець Алла	536
“Із мраки минулого вичарувати ясну, живу постать...” (мемуарний образ Наталії Кобринської у спогадах її сучасників)	
Яблонська Наталія	549
Жанрово-стильові особливості прози Володимира Даниленка в контексті київсько-житомирської прозової школи	
Янковська Жанна	557
Образ оповідача в українській короткій прозі періоду романтизму	

ОСВІТА ТА КУЛЬТУРА

- Бойко Галина** 567
Навчання української мови як другої дітей дошкільного віку у франкомовному середовищі
- Вініченко Богдан** 576
Особливості рецепції індійської філософії в Україні у другій половині XIX ст. – першій половині XX ст.
- Катаока Хіросі** 585
Порівняльний аспект образу “життя та смерті” в українському та японському фольклорі.
- Остапчук Тетяна** 589
Репрезентація Чорнобиля в американському ігровому кіно
- Порхун Тетяна** 600
Поширення фетишів хіппі серед молоді УРСР і офіційна реакція
- Прищенко Світлана** 609
Червоний колір у рекламі: семіотичні трансформації візуальних образів
- Черемський Костянтин** 618
Сучасні методики відновлення сприйняття епічної спадщини в українському суспільстві
- Щегельський Валерій** 629
Календарно-обрядова ігрова практика подолян: проблема протистояння, виживання та відродження
- ОСНОВИ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ**
- Бедлінський Олексій, Бедлінський Володимир** 640
Функціональна роль запозиченої та ненормативної лексики: психологічний аспект
- Боженко Анастасія** 649
Формування міської ідентичності харків’ян у другій половині XIX – на початку XX cc.

- Брижицька Світлана** 656
Тарас Шевченко і розвиток національної ідентичності українців (друга чверть XIX ст. — середина 20-х рр. XX ст.)
- Горішна Галина** 667
Сугестивний характер поезії Революції Гідності
- Корж-Усенко Лариса** 680
Contra spem spero: самореалізація українських жінок у науковій і викладацькій діяльності
- Кретов Павло, Кретова Олена** 691
Медійний дискурс влади та національна ідентичність: символічний вимір новітнього міфу України
- Кузьменко Оксана** 701
Досвід драматичного буття в поетичній творчості українських остарбайтерів (фольклорний концепт ‘неволя’)
- Лук’яненко Олександр** 715
Гаряча підтримка холодної війни: освітянські політичні карикатури доби десталінізації (1953–1964)
- Набок Марина** 727
Етноестетика героїчного в українських народних думках та усній народній поетичній творчості народів світу
- Тиховська Оксана** 736
Етнопсихологічне підґрунтя космогонічних міфів про створення світу з яйця
- Тулузакова Ольга** 745
Актуалізація лексики як вияв національної ідентичності українця
- Трач Надія** 752
Війна очевидців: дискурс російсько-українського конфлікту в сучасній українській прозі

Шестопадова Тетяна	768
Викорінення і вкорінення як виклик і чинник національної ідентичності (критичний метод Ю. Лаврінєнка)	
Якубовська-Кравчик Катажина	782
Між літературою та журналістикою. Тема Майдану	
Д О Д А Т К И	791
ВІДОМОСТІ ПРО УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ	807

Поліщук, Я. (2016). *Ars masacrae, або про те, чи є поезія на війні*. Слово і Час. № 7. С. 3–11.

Рідкісні українські слова (2016) / *Мислене древо* [Електронний ресурс], режим доступу: [http://www.myslenedrevo.com.ua/uk/Sci/Linguistics/Rare Words/P3.html](http://www.myslenedrevo.com.ua/uk/Sci/Linguistics/Rare%20Words/P3.html)

Скочко, Н. (2016). *Борис Гуменюк: “Мені хочеться дати прикладом в зуби всій сучасній літературі”*: інтерв'ю / *Українська літературна газета*, 16.08.2016 [Електронний ресурс], режим доступу: <http://litgazeta.com.ua/interviews/borys-gumenyuk-meni-hochetsya-daty-prykladom-v-zuby-vsij-suchasnij-literaturi/>

Слапчук, В. (2015). *Війна як дискурс* / *ЛітАкцент*, 17.02.2015 [Електронний ресурс], режим доступу: <http://litakcent.com/2015/02/17/vijna-jak-dyskurs/>

Соловей, О. (2014). *Війна і вірші* / *Буквоїд*, 04.12.2014 [Електронний ресурс], режим доступу: <http://bukvoid.com.ua/reviews/books/2014/12/04/073709.html>

Та, А. (2015). *Перший фронтний поет України Борис Гуменюк: “Якщо йдеться про вибір між країною і поезією, я оберу країну”*: інтерв'ю / 16.02.2015 [Електронний ресурс], режим доступу: <http://vsiknygy.net.ua/interview/40455/>

Яновська, Л. (2014). *Борис Гуменюк: “Доки не привіз на передову «Вірші з війни», там не знали, що я письменник”*: інтерв'ю / *Урядовий кур'єр*, 18.10.2014 [Електронний ресурс], режим доступу: <http://ukurier.gov.ua/uk/articles/boris-gumenyuk-doki-ne-priviz-na-peredovu-virshi-z/>

ПРОБЛЕМА НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОІДЕНТИФІКАЦІЇ ГЕРОЯ В РОМАНІ-ЕПОПЕЇ “OST” УЛАСА САМЧУКА

Світлана Бородіца
(Україна)

У статті досліджуються драматичні конфлікти і психологічні зрушення впродовж складного ХХ ст., напружені зіткнення поглядів, переконань і настроїв персонажів роману-епопеї “Ost” Уласа Самчука, антагонізм ідей та концепцій, які визначають генологічні новації митця в поезиці й естетиці жанру, структурі художнього образу, наративі тексту. Доводиться, що Улас Самчук творить героїчний тип персонажа, активної і чоті “віталістичної людини” з багатим внутрішнім світом. Водночас характер розповіді, повний самоаналізу і внутрішніх монологів, свідчить про руйнування психологічної цілісності особистості, оскільки властиве для персонажів романіста гостре відчуття соціальної і національної несправедливості набуває форми бунту проти тоталітарної дійсності. У такому контексті актуалізується проблема національної самоідентифікації героя у великій прозі письменника.

Ключові слова: віталізм, героїчний тип персонажа, ментальність, національна самоідентифікація, роман-епопея.

**PROBLEM OF HEROE'S NATIONAL IDENTITY
IN THE EPIC NOVEL "OST" BY ULAS SAMČUK**
Svitlana Borodica

The article investigates the dramatic conflicts and the psychological shifts during severe twentieth century, tense clash of views, beliefs and attitudes of the characters in epic novel "Ost" by Ulas Samčuk, antagonism of ideas and concepts that define genealogic artist's innovations in poetics and aesthetics of the genre, artistic image structure, narrative text. It proves that Ulas Samčuk creates a heroic character type of active "vitalistic man" with a rich inner world. However, the nature of the story, full of introspection and internal monologues, shows the destruction of individual's psychological integrity, as it is typical for the novelist's characters with a keen sense of social injustice and takes the form of a national revolt against the totalitarian reality. In this context, the problem of national identity actualized hero in the great prose writer.

Key words: vitalism, heroic character type, mentality, national identity, epic novel.

Улас Самчук – “творець потужного наративу про українське життя, де проблеми національної самобутності заповіли особливе місце” (Руснак 2007, 17). Це засвідчують його “найбільш концептуальні” національні романи-епопеї “Волинь” та “Ost”, у яких автор глибоко осмислив проблему національної тожсамості в епоху української бездержавності. Часова дистанція між обома творами (“Волинь” – 1932–1937 рр., “Ost” – 1948–1982) свідчить про “розпросторення духовного світу Уласа Самчука” (Р.Гром’як), а власне про “освоєння ним кількох прикметних для свого часу ідентичностей (волинянин, українець-соборник, емігрант, але також – націоналіст і позапартійний патріот)” (Поліщук 2007, 32). Якщо у “Волині” він продемонстрував локальну (етнічну) автентичність, то в “Ost”-і – “літописець українського простору в добі, яку сам бачу, чую, переживаю” (Самчук 1947, Т.1, 5). Роман-епопея “Ost” розгортає ідею України в контексті духовних ідеалів та образів-концептів (Особистість, Нація, Держава), презентуючи художню історіософію автора, в якій актуалізуються роздуми про історичну долю і призначення України в геополітичних, державотворчих, ментальних вимірах. На думку С. Андрусів, “самопосвята національній справі, сильно розвинений відроджувальний інстинкт галичан, найпасіонарнішої гілки західних українців, висока національна самосвідомість серед усіх суспільних верств, розгалужене громадянське суспільство, розбудоване ними всупереч суспільним обставинам – усе це перетворило Галичину в 30-ті роки ХХ століття у психотерапевтичну ‘лабораторію’ подолання страху перед національним існуванням, збереження національної ідентичності української людини і культури” (Андрусів 1996, 2). У цьому контексті вияскравлюється й увиразнюється складний характер художнього мислення письменника, зокрема його універсалізм, спадкоємність з українською та західноєвропейською літературою попередніх епох, масштабність художнього вираження історіософської концепції.

Улас Самчук – автор епопейного рівня світобачення і мислення, який творчо зорієнтований на відтворення образу українства як духовно самостійного й самодостатнього суб’єкта історії. Звідси його тяжіння до масштабних полотен, де

масштабність досягалася за допомогою філософських і публіцистичних відступів, діалогів і монологів персонажів про долю народу, широких узагальнень, монументальних образів, пролепсисів та аналепсисів. У результаті письменник-реаліст удосконалив жанрову модель роману-епопеї через багатоплощинне розгортання сюжету, багаторівневу нарацію, філософські і психологічні відступи, ускладнену конструкцію образу персонажа. В індивідуальному стилі У. Самчука домінують аналітико-реалістичний та хронікально-літописний способи зображення дійсності, які органічно взаємодоповнюються. Цей синтез найповніше засвідчив “Ost”, який творився понад 30 років. Його задум виник, окреслювався, викристалізовувався у важких умовах таборів DP (Displaced Persons): “Постійно ношуся з думкою «Ost»-а («Неначе цвяшком в серце вбитий»), це мене переймає, проймає, не дає спати. Сливе непосильне завдання, хочу висловити невисловиме, дія відбувається над Дніпром, у Каневі, на тлі імперії зі запитанням хто ми і що ми”, – писав У. Самчук у мемуарах „Плянета Ді-Пі” (Самчук 1979, 10). Саме в текстах мемуарно-автобіографічного субциклу “П’ять по дванадцятій” і “Плянета Ді-Пі”, які писалися паралельно з трикнижжям “Ost” і розширюють контекстуальний діапазон і ступінь авторської відвертості, вирафінується европоцентризм та універсалізм світорозуміння письменника (Н. Плетенчук). “Ціла моя творчість, це документ доби. Це унікальна ситуація в історії творчого слова і так її треба розуміти” (Самчук 1979, 66), – так прозаїк сам розкриває реципієнтам таємниці письменницької лабораторії, зокрема, говорячи про джерела художньої самосвідомості, філософсько-естетичні засади, індивідуальну “гіпотезу буття”, іманентно окреслюючи власний тип художнього мислення. Наприклад, “П’ять по дванадцятій” трактується літературознавцями, зокрема М. Цехмейструп, як автометатекст до третьої частини “Ost”-у – “Втеча від себе”. Прийом автокоментаря декларує естетику суб’єктивності і “самототожність” письменника, який конкретизує, уточнює, доповнює, по-новому оприявнює художній текст, окреслює суспільну ситуацію, в якій формувалися інтелектуальні й естетичні інтенції роману-епопеї.

Роман-епопея “Ost” – масштабне епічне полотно, в якому монументальність виявляється на кількох рівнях: сюжетно-композиційному, наративному, персонажному, психологічному. У ньому митець продемонстрував складну композиційну структуру, вміло змонтований сюжет, панорамність зображуваних подій, глибину лірико-філософських роздумів, пильну увагу до колективної та індивідуальної психології, органічний синтез національного із загальнолюдським. Перший том трикнижжя під назвою “Морозів хутір” побачив світ у видавництві М. Борецького в Регенсбурзі 1948 року. Другий – “Темнота” – з’явився у Нью-Йорку 1957 року заходами Української Вільної Академії Наук у США. А “Втеча від себе” – третій роман трилогії – опублікований лише 1982 року накладом Товариства “Волинь” у Вінніпезі.

Епопейне мислення У. Самчука, його загострене світовідчуття, широта епічного письма і глибина проникнення в духовний світ українця сприяли творенню класичного взірця роману-епопеї. Тому епічність, панорамність та монументалізм є жанровими домінантами “Ost”-у. Твір відповідно до задуму митця “вписати буття своєї землі у контекст модерної Європи ХХ століття”

(Я. Поліщук) відтворює життя України в загальнонаціональних масштабах і проблемах, у жакливих соціальних, ідеологічних, духовних зламах і перипетіях ХХ століття. Символічно, що на титульній сторінці першого тому роману-епопеї зображено ‘гордіїв вузол’ складних історичних, політичних, національних, психологічних, моральних та інших обставин, заплутаних болючих питань. На його сторінках постає складна історія української нації у ХХ ст.: діяльність державно-комуністичної номенклатури, знищення українців у таборах Далекого Сходу і на рідній землі, виродження духовності і гуманізму. “Порожнява... Політична біла пляма... Приваба для загарбників. Хочеться щось сказати мовою літератури зі свобідної стопи вигнанця... Ост... Схід... Наш схід... Схід континенту Європа... Синонім Росії... Поле експериментів марксизму” (Самчук 1979, 18), – такий запис з’явився у нотатнику письменника 1 грудня 1945 року.

Г. Костюк так окреслив зміст першої частини роману-епопеї: “Революція 1917 року. Розпад Російської імперії. Постання й поступове утвердження України як держави, як культурно-історичної цілості. Наростання дев’ятого валу революційної бурі, формування нового типу української людини та її роль в тих феноменальних обставинах. Це тема першого тому трилогії – «Морозів хутір»” (Костюк 1994, 2, 505). Її увиразнює епіграф, взятий автором з Євангелія від Луки (8: 30-33): “А Ісус запитався його: «Як тобі на ім’я?» І той відказав: «Леґіон», бо багато ввійшло в нього демонів. І благали його, щоб Він їм не звелів іти в безодню. Пасся ж там на горі гурт великий свиней. І просилися демони ті, щоб дозволив піти їм у них. І дозволив Він їм. А як демони вийшли з того чоловіка, то в свиней увійшли. І череда кинулась із кручі до озера, – і потопилась”. Біблійна історія “Уздоровлення біснуватого” прочитується в “Ost”-і, можливо, надто прямолінійно (Син Божий – символ істини, біснуватий – український народ, демони – більшовицька ідеологія і комуністична репресивна система), але ці паралелі дозволяють простежити процес звільнення українців від рабського сну, невільничих пут, усвідомлення себе нацією, гідної поваги і щасливого життя. В образі Григора Мороза У. Самчук окреслив монументальну модель ідеального персонажа – дбайливого господаря, вірного християнина, справедливого і люблячого батька, “гордого і незрушного, мов справжній Карло Великий франконський” (Самчук 1948, 93).

Другий том “Темнота” написаний “воістину з епопейним розмахом і займає центральне місце не лише в трилогії, а й у всій творчості У. Самчука” (Пінчук 1993, 12–13), – переконаний С. Пінчук. Сам митець 23 грудня 1947 року записав у нотатнику: “Після знаменного Темного середньовіччя Європи Заходу з його інквізицією, це є вражаючий відповідник подібного явища Європи Сходу з його колективізацією... І найважливішим фокусом цього діяння був Харків, який репрезентував тоді Україну з назвою УРСР. Моїм завданням є знайти дефініцію суті явища і назвати його іменем. Цій справі має бути присвячена друга книга “Ost”-а” (Самчук 1979, 263). Автотематична рефлексія є формою присутності в тексті “Плянети Ді-Пі” фрагментів з “Морозового хутора” і “Темноти”, що писалися в час творення “книги нотаток і листів”. Ці мікросюжети синтезують екзистенційний досвід митця і розширюють історіософську концепцію, яка мислиться “точкою бачення універсуму” (Х. Ортега-і-Гассет). Доба Темноти (кінець громадянської війни – до 1937 року) – час свавілля і терору, страху і

брехні, макабричних подій у житті родини Морозів. У “Темноті” вияскувалися риси поезики і стилю У. Самчука – епічний розмах, широкомасштабність тогочасної дійсності. Її композиція складна, мозаїчна, змонтована за кінематографічним принципом, оскільки підпорядкована меті відтворити панорамність епохальних подій, історичних зрушень, психологічних зламів (насамперед в душах Івана й Андрія Морозів). Г. Костюк переконаний, що “це складна, сказати б, багатопланова психологічна і соціальна студія в художніх образах” (Костюк 1994, 2, 508).

У “Втечі від себе”, що писалася упродовж 1953–1982 років, розгортаються події з кінця 1944 року до початку 80-х за межами України – спочатку у Німеччині, далі – в США (Нью-Йорку) і Канаді (на фермі в Онтаріо). Українські проблеми митець намагався вирішити на світовому рівні, мислячи рідну землю невід’ємною складовою Європи. Він всіляко обігрує словосполучення “втеча від себе”, розширюючи у такий спосіб ідейну площину твору: “космополіт” Сашко Рокита по-філософськи тлумачить його: “Жити в раю і жити в божевільні те саме – замкнуті обрії, на вікнах ґрати і нема гріха, а людина на це голодна, це стає ідеалом, гріх і простір її мрія. Все рветься у простір... З-під каменя рветься трава, дитина тікає від матері, листя розлітається з дерева, нарешті, зорі, сонця, системи, галактики. Все тікає. І все від себе. У простір, у далеч, у безвість” (Самчук 1982, 23-24); Еріх Врінґлер – німець-герой, лицар Залізного хреста, втомившись від кровопролиття, прагне людського щастя: “І бажав би лише одного: щоб це скорше скінчилося. Щоб забрав його чорт. Щоб прийшов якийсь мир. Щоб ми з вами одружилися... Щоб відійшли на якийсь край світу... Забули ваше і моє минуле. Втекли від себе самих...” (Самчук 1982, 67). Герой “Ost”-у – особистість, яка пододала екзистенційно-межову “втечу від себе”, перемогла зневіру і знайшла себе. Так, проблема втечі від себе найповніше розкривається в образі Івана Мороза – людини, яку ніякий режим не може здолати, бо він наділений величезною вітаїстичною силою: “Я лиш не люблю тікати – раз, не маю куди тікати – два, не хочу тікати – три. І в додатку – ненавиджу втікання взагалі” (Самчук 1982, 137). У другій частині “Втечі від себе” – “Назад до хутора” – Іван, подолавши титанічний шлях до істини – усвідомлення національної тожсамості, живе самотньо на фермі в Канаді. Він – “останній могікан того етнічного матеріалу, з якого збудовано основну формулу цього явища... він ще один і зберігся в його автентичності, бо його брати і навіть сестра, це вже виродження... Це вже початки іншої породи...” (Самчук 1982, 307). Топос хутора – універсальна модель світу, автентичний, а тому органічний життєвий простір як стрижень роду Морозів та українців загалом, їх ‘коріння роду’, локально-національного світоуявлення.

В умовах тривалого гноблення української нації, на думку У. Самчука, важливо, перш за все, актуалізувати історичну пам’ять і національну гідність, розкрити українцям самих себе, пропонуючи власну прозу як засіб самовідкриття і самоосягнення. В цьому аспекті роман-епопея “Ost” панорамно розгортає концепцію ментальності українського народу, подає об’єктивний аналіз-зріз національного духу. М. Ткачук зазначає, що в річці поезики екзистенціалізму автор моделює ‘ходіння по муках’ лабіринтами жорстокого світу людини, яка не може розірвати зачакловане коло алієнації,

приреченої на самотність. Романіст осмислює страждання людини, викликані страшним відчуженням і жорстокістю тоталітарного радянського режиму, який найуїдливіше контролював приватне життя (Ткачук 2007, 392). Світ в очах його персонажа постає театром абсурду – світом меншовартості і небуття, а демонічний образ тоталітарної держави, яка вихоплює людину з потоку усталеного життя і знищує духовно й фізично, подається через емоційне сприйняття Івана Мороза: “...що я злочинного на цій землі вчинив? Думкою, ділом, наміром? Ах, кляси, ах, Маркс, ах, Ленін? О! О! Як знайти слова? Щоб висловити вас і щоби ви збагнули. І щоби вас прокляти з роду в рід, і матір ту, що вас виносила, і ту землю, що не провалилася під вами. О, ви! О, ви!” (Самчук 1957, 96).

Міцно спираючись на народний ґрунт, український фольклор, художні традиції П. Куліша, І. Франка, Т. Шевченка, автор запропонував монументальну картину буття України, відстоюючи право свого народу на свободу і самостійне існування: “Як там не кажи, а він, з діда й прадіда, кість від кости, дитина землі предків і коли та земля порушила питання своєї суверенності, то це значить, що це питання є також його питанням... І його не затерти звичайним ‘не хочу’, бо воно дерево пізнання суті. Потрібно більше рівноваги. Без державного оформлення ти лиш каліка на чужих милицях” (Самчук 1982, 329). Митець створив новий романний жанр, у якому не лише переосмислив історичні події в контексті важливих проблем сьогодення, а й свідомо пропагував образ активного персонажа, характер якого, психологічно поглиблюючись і ускладнюючись, трансформується-еволюціонує під впливом осмислення власної драматичної долі і пекельного буття України впродовж ХХ ст. Він наділений величезною вітальною силою, завдяки якій відстоює власні ідеї та життєву позицію (Іван Мороз, Віра Морозівна, Нестор Сидорук, Сашко Рокита). Це дозволяє твердити, що У. Самчук створив модель “нового активно-творчого героя” (А. Власенко-Бойцун) ‘мурівського’ типу, який прагне до становлення й існування незалежної Української держави. Тому погоджуємося з думкою Ю. Шевельова: “Масштабність і глибинність охоплення дійсності виводить ці твори поза рамки літературного процесу сьогодишнього дня” (Самчук 1979, 35).

У ґрунтовній праці “Загублена українська людина” М. Шлемкевича, виділено чотири типи українців: “Перший – своєрідний тип старосвітських поміщиків, що живуть переважно біологічним життям і тим задоволені.

Другий – умовно тип гоголівський, себто тип талановитого українця на імперській службі.

Третій – тип Григорія Сковороди, що знайшов прилисток у власній душевній шляхетності.

Четвертий – відносно новий тип людини, духовне кредо якої “Борітеся – поборете”, тобто умовно-шевченківський тип людини, домінанта життя якої та її ментальності – у перетворенні світу за законами справедливості” (Шлемкевич 1992, 34). До такого національного типу належав сам У. Самчук, тому й Іван Мороз в “Ost”-і – працьовитий, рішучий, справедливий, наполегливий у досягненні задуманого: “Суцільна простота, незломна воля, невпинна послідовність, основа основ будівлі буття” (Самчук 1982, 326). Авторська візія України постає в людських долях, насамперед родини Морозів, яка намагається

мобілізувати внутрішні сили в деструктивних умовах тоталітаризму і чужому позаукраїнському просторі. Епопейний характер Івана Мороза – монументальний комплекс, модель волонтаристської людини Д. Донцова, активного творця власного життя, сильна духом особистість, збагачена досвідом, найкращий представник селянської еліти і, що важливо, національно свідомий українець.

У. Самчук – романіст аналітико-реалістичного напрямку української літератури, який став творцем національного роману-епопеї. Роман-епопея “Ost” – оригінальний жанровий інваріант, об’ємна форма якого сконцентрувала у собі історичний, соціальний, ідеологічний, психологічний, моральний зміст епохи, його філософське узагальнення й аналіз. Це – “нова просторовість з незнайомими ще питаннями” (Самчук 1979, 340) геополітичного сенсу і, зрозуміло, новий герой – український селянин, який попри біографічні і духовні злами, нагромаджує екзистенційні смисли, стаючи на шлях національного самоусвідомлення. Роман-епопея У. Самчука ввібрав у себе новітні жанрово-структурні здобутки європейського роману, але об’єктивно зобразив Україну у час кардинальних зрушень, які зумовили зміни у свідомості українців, що і визначило жанрову самотність великої прози західноукраїнського митця, його вклад у традицію реалістичного роману ХХ ст.

Андрусів, С.М. (1996). *Західноукраїнська література 30-х років ХХ століття: проблема національної ідентичності*: автореферат дис. д-ра філол. наук: 01.01.06. Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України. Київ.

Костюк, Г. (1994). *Образотворець “времени лотога”*. Українське слово. Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст.: у 3-х кн. Рось Київ. Кн. 2. С. 499–514.

Пінчук, С. (1993). *Жанрові особливості Самчукових романних трилогій*. Волинські дороги Уласа Самчука: збірник. Азалия. Рівне. С. 12–13.

Поліщук, Я. (2007). *Формули ідентичності Уласа Самчука на тлі доби*. Слово і час. №6. С. 25–32.

Руснак, І. (2007). *Художня модифікація національної історіософії в прозі Уласа Самчука*: автореф. дис ... д-ра філол. наук: 10.01.01. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ.

Самчук, У. (1982). *Втеча від себе*. Т-во “Волинь”. Вінніпег.

Самчук, У. (1948). *Ost: Роман у 3-х т.* Вид-во Михайла Борецького. Регенсбург.

Самчук, У. (1979). *Плянета Ді-Пі. Нотатки й листи*. Т-во “Волинь”. Вінніпег.

Самчук, У. (1957). *Темнота. Роман у 2-х частинах*. Українська вільна Академія наук у США. Нью-Йорк.

Самчук, У. (1947). *Юність Василя Шеремети*. Вид-во “Прометей”. Мюнхен.

Ткачук, М. (2007). *Художні виміри творчості Уласа Самчука*. Наративні моделі українського письменства. Медобори. Тернопіль.

Шлемкевич, М. (1992). *Загублена українська людина*. Фенікс. Київ.